PREZYDENT
MIASTA TYCHY

STRATEGIA ROZWOJU

MIASTA TYCHY:

„TYCHY 2013”

(synteza)

TYCHY, SIERPIEŃ 2003

SPIS TREŚCI

Wstęp: Uzasadnienie opracowania strategii rozwoju miasta

I. Aksjologiczne podstawy strategii rozwoju miasta Tychy: 2003 – 2013

1.1. Kluczowi uczestnicy rozwoju miasta Tychy
1.2. Wizja rozwoju miasta
1.3. Priorytety rozwoju miasta Tychy: 2003 - 2013
1.4. Misja rozwoju miasta Tychy

II. Diagnoza strategiczna: ustalanie źródeł i charakteru kluczowych problemów rozwoju miasta

2.1. Profil uwarunkowań rozwoju w sferze priorytetowej A: „Rozwój przedsiębiorczości i konkurencyjności miasta”
2.2. Kluczowy problem w sferze rozwoju przedsiębiorczości i konkurencyjności miasta
2.3. Profil uwarunkowań rozwoju w sferze priorytetowej B: „Rozwój społeczeństwa informacyjnego i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu”
2.4. Kluczowy problem w sferze rozwoju społeczeństwa informacyjnego i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu
2.5. Profil uwarunkowań rozwoju w sferze priorytetowej C: „Rozwój infrastruktury ochrony środowiska miejskiego”
2.6. Kluczowy problem w sferze rozwoju infrastruktury ochrony środowiska miejskiego

III. Rekomendacje strategiczne

3.1. Opcje, cele, kierunki i przedsięwzięcia strategiczne w sferze priorytetowej A: „Rozwój przedsiębiorczości i konkurencyjności miasta”
3.2. Opcje, cele, kierunki i przedsięwzięcia strategiczne w sferze priorytetowej B: „Rozwój społeczeństwa informacyjnego i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu”
3.3. Opcje, cele, kierunki i przedsięwzięcia strategiczne w sferze priorytetowej C: „Rozwój infrastruktury ochrony środowiska miasta”

IV. Instrumenty wdrażania strategii rozwoju miasta Tychy

Wstęp
Uzasadnienie opracowania strategii rozwoju miasta

Przesłanki uzasadniające budowę nowej strategii rozwoju miasta na lata 2003 – 2013 mają zasadniczo trojaki charakter. Wiążą się one z:

- **barierami** realizacji realizowanych dotąd strategii globalnych i funkcjonalnych,
- mniej lub bardziej radykalną **dezaktualizacją** strategii dotychczasowych,
- kumulacyjnymi procesami **uczenia się** i **kreatywności** zachodzącymi wśród uczestników rozwoju miasta (w tym: samorządowej władzy lokalnej).

Ujawnione obiektywną oceną procesów wdrożeniowych bariery realizacyjne wynikają przede wszystkim ze wzrastającej presji ograniczeń budżetowych.

Dezaktualizacja dotychczasowej strategii jest skutkiem:

- zmiany strategicznych założeń aksjologicznych (wizja, misja, cele i priorytety) i / lub
- zmiany zewnętrznych oraz wewnętrznych warunków działania.

Zmiany pierwszego typu (aksjologiczne) wynikają ze zmiany podmiotowego układu sił politycznych w mieście (będącej konsekwencją transformacji ustroju samorządu terytorialnego) oraz zmiany preferencji głównych aktorów rozwoju lokalnego i układu relacji siły w zbiorze tych aktorów.

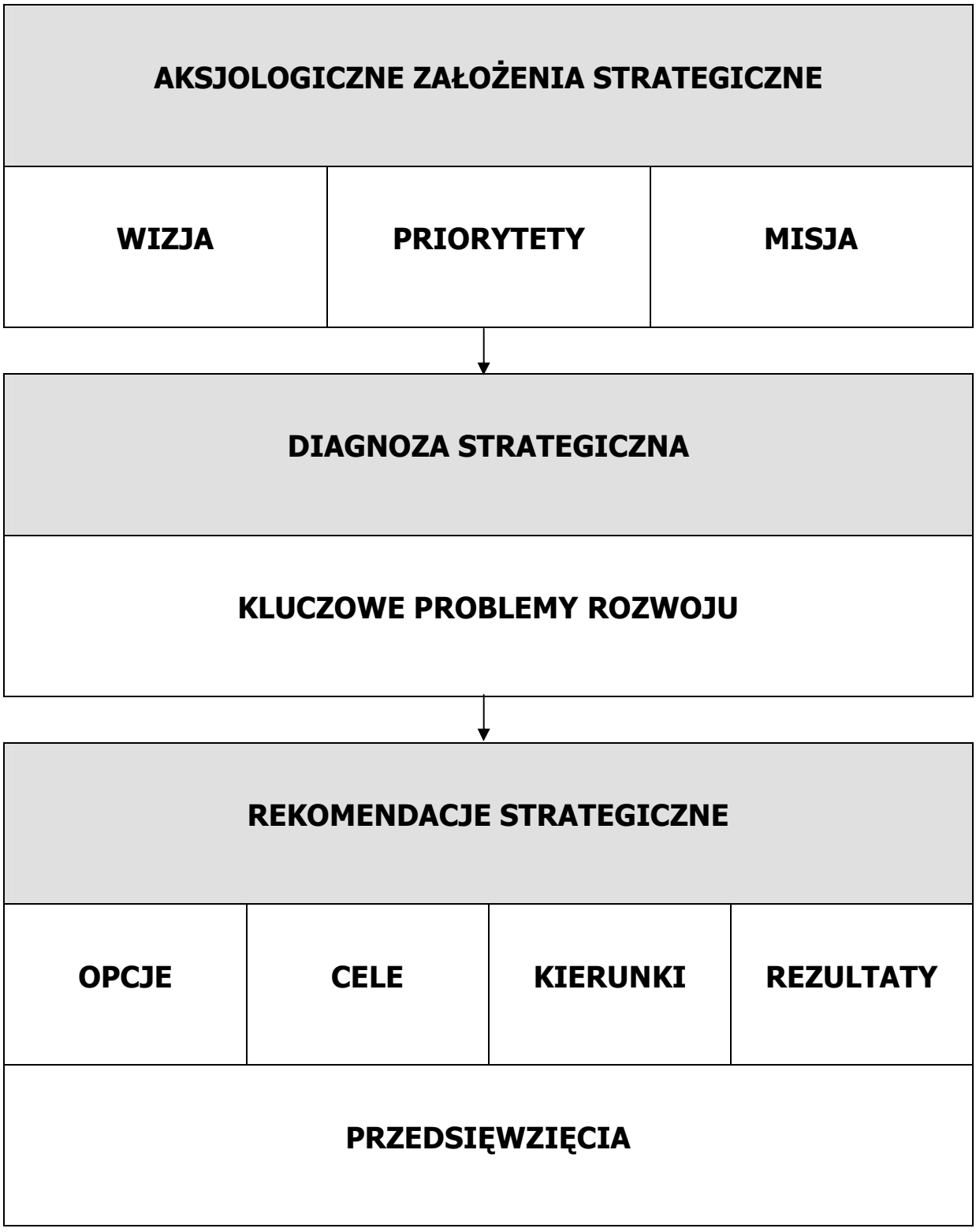
Zewnętrzne zmiany drugiego typu (przedmiotowe) rozpatrywane być mogą w wymiarze globalnym i regionalnym. W przypadku zmian globalnych chodzi w pierwszym rzędzie o zmiany wynikające z procesów rozszerzania Unii Europejskiej, dające nowe możliwości absorpcji środków pomocowych wspierających rozwój lokalny. W przypadku zmian ujmowanych w regionalnym układzie odniesienia na plan pierwszy wysuwa się nowa, strategiczna pozycja miasta w aglomeracji katowickiej będąca skutkiem procesów inwestycyjnych zachodzących w mieście w latach 1990 – 2002. Wśród zmian wewnętrznych wskazać trzeba szczególnie na utrzymywanie się (mimo wysiłków miasta) stanu presji społecznej będącej rezultatem nakładania się na siebie procesów demograficznych (wchodzenie roczników wyżu demograficznego

na rynek pracy) oraz procesów restrukturyzacji tradycyjnych sektorów gospodarczych skutkujących ograniczeniem miejsc pracy.

Obydwa rodzaje zmian (indywidualnie lub łącznie) prowadzą do odmiennego ukształtowania zbioru kluczowych problemów rozwoju.

Wspomniane procesy kreatywności sprowadzają się do tworzenia nowych pomysłów rozwiązania tych problemów, co w przekładzie na język analizy strategicznej oznacza tworzenie nowych koncepcji związanych z opcjami, kierunkami przedsięwzięciami strategicznymi.

Budowa strategii rozwoju miasta

I.
Aksjologiczne podstawy strategii rozwoju miasta Tychy: 2003 - 2013

1.1. Kluczowi uczestnicy rozwoju miasta Tychy

Kluczowi uczestnicy rozwoju lokalnego i ich możliwości oddziaływania

KLUCZOWI UCZESTNICY ROZWOJU MIASTA	CZYNNIKI WYZNACZAJĄCE MOŻLIWOŚCI DZIAŁANIA W KSZTAŁTOWANIU ROZWOJU MIASTA
SAMORZĄD TERYTORIALNY	Kompetencje wynikające z ram prawnych ustroju samorządu terytorialnego (zadania własne) Zdolność do kreowania partnerstwa pomiędzy podmiotami rozwoju lokalnego i nadawania **nowej racjonalności** działań zbiorowych
PRYWATNY SEKTOR PRZEDSIĘBIORSTW GLOBALNYCH	Zdolność do **koncentracji** i przesuwania **kapitału inwestycyjnego** Zdolność do **zakorzeniania się** w środowisku lokalnym (współudział w tworzeniu **środowiska przedsiębiorczości**)
PRYWATNY SEKTOR PRZEDSIĘBIORSTW LOKALNYCH	Autonomiczność decyzji biznesowych i zdolność kreowania rozwiązań instytucjonalnych służących wzmacnianiu procesów inwestycyjnych (współudział w tworzeniu **kapitału relacyjnego**)
SEKTOR UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ	Dostęp do technologii i kształcenie na poziomie wyższym Świadczenie i organizacja usług publicznych oraz ich dostosowanie do **wymagań mechanizmu rynkowego**
WSPÓLNOTY MIESZKAŃCÓW	Zdolność do **samoorganizacji i upodmiotowienia** wyrażająca się zwiększeniem aktywności w nowych formach organizacyjnych lokalnego życia publicznego
LUDZIE MŁODZI	Otwartość na procesy **uczenia się** i podejmowanie nowych form studiów oraz zdobywania **umiejętności w miejscu pracy**
SEKTOR OBYWATELSKI	Różnorodność form organizacyjnych oraz wprowadzanie nowych procedur **współpracy** z sektorem biznesowym i sektorem publicznym

Role spełniane przez kluczowych uczestników rozwoju lokalnego

STRATEGICZNY UCZESTNIK ROZWOJU MIASTA	ROLE KLUCZOWYCH UCZESTNIKÓW W ROZWOJU LOKALNYM (wkład do rozwoju miasta)		
	SFERA SPOŁECZNA	**SFERA EKONOMICZNA**	**SFERA TERYTORIALNA**
SAMORZĄD TERYTORIALNY	• Organizacja procesu usług publicznych • Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	• Tworzenie nowych potencjałów rozwojowych • Alokacja środków publicznych • Wygospodarowanie nowych terenów pod działalność gospodarczą	• Wzrost otwartości zewnętrznej i współdziałania (integracji) z otoczeniem • Wyrównywanie dostępności do usług publicznych
PRYWATNY SEKTOR PRZEDSIĘBIORSTW GLOBALNYCH	• Kreacja zatrudnienia • Upowszechnianie nowych umiejętności technologicznych i organizacyjnych • Kreacja nowego wizerunku miasta	• Inicjowanie głębokich zmian struktury gospodarki miasta (tworzenie nowej bazy ekonomicznego rozwoju miasta) • Wzrost efektywności wykorzystania lokalnych zasobów • Tworzenie siły popytowej społeczności lokalnej • Wzrost produktywności zasobów pracy i użytkowanej przestrzeni	• Zwiększanie logistycznej otwartości miasta

PRYWATNY SEKTOR PRZEDSIĘBIORSTW LOKALNYCH	• Budowanie kultury przedsiębiorczości • Tworzenie nowych miejsc pracy, w tym dla wchłaniania nadwyżek zasobów pracy powstałych w wyniku zmian strukturalnych w gospodarce miejskiej	• Dywersyfikacja działalności gospodarczej • Wzmacnianie pozycji konkurencyjnej miasta • Tworzenie siły popytowej społeczności lokalnej	• Wzrost intensywności wykorzystania obszarów • Podnoszenie atrakcyjności terytorium poprzez zorganizowane zagospodarowanie obiektów małoskalowych
SEKTOR UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ	• Kreacja zatrudnienia • Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu • Kreacja kapitału intelektualnego	• Wzmacnianie konkurencyjności poprzez wzrost skali świadczonych usług • Eliminacja negatywnych efektów zewnętrznych funkcjonowania sektora prywatnego • Wprowadzanie innowacyjnych rozwiązań w zakresie rozwoju rynku i świadczenia usług publicznych	• Podnoszenie lokalizacyjnej atrakcyjności miasta • Budowanie metropolitalności jako określonego typu zachowań ludzi na obszarach aglomeracyjnych, związanego z umiejętnością podejmowania wyzwań cywilizacyjnych w warunkach rosnącej globalizacji

WSPÓLNOTY MIESZKAŃCÓW	• Budowanie kulturowej tożsamości lokalnej • Mobilizacja środowisk lokalnych na rzecz podejmowania inicjatyw rozwojowych	• Oddziaływanie na ekonomiczną racjonalność zachowań mieszkańców	• Wyznaczenia standardów użytkowania terytorium • Przebudowa środowiska zamieszkania
LUDZIE MŁODZI	• Kreowanie opartych na wiedzy zmian cywilizacyjnych	• Wzrost ekonomicznej mobilności zasobów lokalnych	• Tworzenie nowych form użytkowania przestrzeni
SEKTOR OBYWATELSKI	• Oddziaływanie na kreowanie nowych stylów życia i zachowań społecznych • Prorozwojowe mobilizowanie środowisk lokalnych	• Oddziaływanie na racjonalizację kosztów wytwarzania i konsumpcji produktów	• Waloryzacja terytorium i jego potencjału przyrodniczego

Struktura oczekiwań kluczowych (strategicznych) uczestników względem pożądanych rezultatów rozwoju lokalnego w mieście Tychy

STRATEGICZNY UCZESTNIK ROZWOJU MIASTA	OCZEKIWANIA WOBEC ROZWOJU LOKALNEGO
SAMORZĄD TERYTORIALNY	• Duża skala i różnorodność usług publicznych dopasowanych do struktury demograficznej miasta • Ład społeczny (pomnażanie dobra wspólnego) • Przebudowana baza ekonomiczna miasta zapewniająca wzrost zatrudnialności • Poprawa efektywności wymiany dóbr, ludzi, informacji i kapitału z otoczeniem • Zniesienie barier dostępu do usług publicznych (zwłaszcza na obszarach obrzeżnych)
PRYWATNY SEKTOR PRZEDSIĘBIORSTW GLOBALNYCH	• Obniżenie kosztów wytwarzania związanych z funkcjonowaniem na obszarze miasta
PRYWATNY SEKTOR PRZEDSIĘBIORSTW LOKALNYCH	• Dobry klimat instytucjonalny dla rozwoju przedsiębiorczości
SEKTOR UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ	• Czytelny i ustabilizowany dostęp do rynku usług publicznych
WSPÓLNOTY MIESZKAŃCÓW	• Poprawa jakości życia
LUDZIE MŁODZI	• Stworzenie materialnych i niematerialnych warunków samorealizacji
SEKTOR OBYWATELSKI	• Trwały i zrównoważony rozwój miasta

1.2. Wizja rozwoju miasta

Na podstawie rozpoznanego obrazu oczekiwań rozwojowych sformułować można docelową **WIZJĘ** pożądanego stanu miasta Tychy, której strukturę wyznacza układ trzech wartości podstawowych, którymi są:

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ - WIEDZA - ŚRODOWISKO

Tychy są miastem realizującym rozwój trwały i zrównoważony.

Zapewniają znaczącą poprawę warunków życia tak w wymiarze materialnym jak niematerialnym. Służy temu znaczny wzrost skali i różnorodności dostosowanych do struktury demograficznej miasta usług publicznych. Dostęp do rynku usług publicznych cechuje czytelność, stabilność i zniesienie barier przestrzennych. Są miastem kreującym szanse rozwoju osobistego dla swych mieszkańców oraz możliwości realizowania przez nich indywidualnych stylów życia. Tychy zamieszkuje zintegrowana wewnętrznie wspólnota lokalna, wykorzystująca wielość tradycji kulturowych, wykazująca silną więź z miastem, zbiorem akceptowanych wartości wyraźnie zaznaczająca swą terytorialną odrębność, skoncentrowana na pomnażaniu dobra wspólnego. Jako podstawa rozwoju kulturalnego i gospodarczego miasta traktowane jest przyznawane jednostce prawo do inicjatywy.

Redukcji ulegają tradycyjne funkcje Tychów jako miasta – sypialni i rezerwy taniej siły roboczej na rzecz kształtowania wyrazistego i indywidualnego profilu jego aktywności. Materialną podstawę egzystencji miasta stanowi przebudowana baza ekonomiczna, w skład której wchodzą obok dotychczasowych, utożsamianych z miastem produktów markowych, nowe kierunki działalności związane ze stosowaniem innowacyjnych

technologii wytwórczych i rozwojem społeczeństwa informacyjnego. Radykalnie rośnie znaczenie miasta jako ośrodka wymiany dóbr, ludzi, informacji i kapitału z otoczeniem. Istotnym skutkiem tych tendencji jest rozwój kultury przemysłowej i powstawanie nowych form wymiany handlowej (hale targowe, hipermarkety, nowe ciągi handlowe, rozwój giełdy rolno - spożywczej, e-commerce) oraz wzrost zatrudnialności zbliżający miasto do standardów europejskich. Miasto stwarza dogodny klimat instytucjonalny dla rozwoju przedsiębiorczości w lokalnych i globalnych sektorach gospodarczych, a rosnąca atrakcyjność lokalizacyjna miasta przekłada się na obniżenie kosztów wytwarzania związanych z funkcjonowaniem na obszarze miasta firm dotychczas funkcjonujących i firm nowych.

Tychy są ważnym ośrodkiem kultury (zwłaszcza w sferze muzyki i malarstwa), edukacji rozwijanej we współpracy ze znaczącymi ośrodkami akademickimi, świadczenia wyspecjalizowanych usług medycznych oraz rekreacji.

Tychy tworzą dogodne środowisko kreowania i realizowania różnorakich inicjatyw obywatelskich zorientowanych zwłaszcza na opiekę nad ludźmi niepełnosprawnymi, chorymi i podlegającymi różnym formom wykluczenia społecznego.

Realizacja nadrzędnej wizji rozwojowej przekształci Tychy w nowoczesne miasto, będące w stanie sprostać globalnym wyzwaniom cywilizacyjnym, o silnej pozycji w skali regionu i kraju, zdolne do partnerskiej współpracy z miastami europejskimi.

1.3. Priorytety rozwoju miasta Tychy: 2003 - 2013

- **A: ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I KONKURENCYJNOŚCI MIASTA**

- **B: ROZWÓJ SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO I PRZECIWDZIAŁANIE WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU**

- **C: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY OCHRONY ŚRODOWISKA MIEJSKIEGO**

PRIORYTET A:
ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I KONKURENCYJNOŚCI MIASTA

Dalsza przebudowa bazy ekonomicznej miasta Tychy w sposób konieczny wymaga interwencji władzy publicznej różnych poziomów zarządzania. Dotychczasowe korzyści z inwestycji materialnych w sferze przedsiębiorstw globalnych oraz sferze infrastruktury technicznej stanowiącej wsparcie dla lokalizacji w mieście inwestorów zewnętrznych, winny być rozszerzane i dostarczane nowym inwestorom, szczególnie tym, którzy mogą być produkcyjnymi i logistycznymi kooperantami przedsiębiorstw globalnych.

Szczególnym obszarem rozwoju przedsiębiorczości pozostają także usługi okołobiznesowe, których rozwój zadecyduje o efektywności przebudowy bazy ekonomicznej miasta, zatrzymaniu efektów inwestycji dużych firm w mieście oraz wykreowaniu nowych, egzogenicznych dziedzin aktywności społeczności lokalnej.

W Aglomeracji Katowickiej konkurencyjność dotyczy w coraz większym stopniu rozwoju sfery usług, szczególnie tych, które wymagają angażowania wysokiej jakości kapitału intelektualnego. Usługi tego rodzaju przynoszą gospodarkom miejskim

wysoką wartość dodaną. Gospodarka oparta na wiedzy i umiejętnościach ludzkich staje się współcześnie szczególnym wyzwaniem dla aktorów rozwoju lokalnego.

Koniecznością zdaje się też być wspieranie przez władze publiczne firm wchodzących na Jednolity Rynek Europejski. Może ono przybierać formy inwestycyjne, ale także formę działań edukacyjnych i promocyjnych.

Upowszechniać należy przekonanie, że tym co wyznaczy pozycję konkurencyjną miasta będzie:

- budowa **tyskiego środowiska przedsiębiorczości** jako sfery współdziałania i kooperacji firm zlokalizowanych w mieście, wespół z pomnażaniem kapitału relacyjnego i dywersyfikacją sfery usług,
- rozbudowa instytucji i poprawa jakości świadczenia usług przez bezpośrednie otoczenie przedsiębiorstw, w tym wzmocnienie siły kapitałowej **tyskiego rynku nieruchomości**,
- zmiana profilu procesu kształcenia realizowanego w ramach **miejskiego systemu edukacyjnego** zorientowana na rozwój innowacji i usług,
- wykorzystanie potencjału infrastruktury transportowo – komunikacyjnej przez równoważenie form transportu osób oraz wzmocnienie **logistycznej obsługi miasta,**
- wykorzystanie potencjału infrastrukturalnego **wyposażenia terenów przemysłowych i usługowych** w mieście.

Poprzez koncentrację środków publicznych i realizację zamierzeń rozwojowych związanych z priorytetem przedsiębiorcy uzyskają możliwość:

- zwiększenia poziomu inwestycji, co przyczyni się do **przyrostu miejsc pracy** w mieście i wzrostu jego dochodów,
- **poprawy produktywności**, co pozwoli im konkurować na Jednolitym Rynku Europejskim,
- zwiększenia **kooperacji międzynarodowej**, co przyczyni się do pomnożenia technologicznego potencjału miasta i wartości intelektualnego kapitału firm tyskich,
- osiągania **standardów międzynarodowych** w zakresie eksploatacji środowiska i jego zasobów.

PRIORYTET B:
ROZWÓJ SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO I PRZECIWDZIAŁANIE WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

Upowszechnianie się komputeryzacji i rozwój narzędzi informatycznych stawia przed społecznością lokalną nowe wyzwania natury społecznej, technologicznej i ekonomicznej.

Władze lokalne winny budzić i wspierać aspiracje społeczności lokalnej w zakresie czynnego uczestnictwa w budowaniu społeczeństwa informacyjnego i zwiększania swego udziału w dyskontowaniu efektów jego funkcjonowania. Podstawą rozwoju społeczeństwa informacyjnego w perspektywie lokalnej staje się rozwiązanie „problemu ostatniej mili", co oznacza włączenie każdego gospodarstwa domowego do sieci informatycznej oraz wpisanie miasta w Globalną Infrastrukturę Informatyczną, tak w wymiarze technicznym, jak i instytucjonalnym.

Miejski System Edukacyjny winien podjąć wyzwanie na rzecz powszechności i poprawy jakości kształcenia informatycznego oraz rozwiązania problemu teleinformatycznej alfabetyzacji społeczności lokalnej.

Miejski System Usług Publicznych winien przekształcić się w sposób zgodny ze standardami teleinformatycznymi i być sukcesywnie ukierunkowywany na zwiększanie dostępności do dóbr kultury, poprawę efektywności świadczenia usług transportu publicznego oraz zwiększanie bezpieczeństwa obywateli i ochrony porządku publicznego.

Bazujące na technikach teleinformatycznych działania administracji publicznej winny być bardziej skuteczne i przyjazne dla obsługiwanych mieszkańców i użytkowników miasta.

Szczególnie istotne możliwości związane z rozwojem społeczeństwa informacyjnego tkwią w kreowaniu nowych form uzyskiwania pracy i sposobów jej wykonywania, a także – tworzeniu nowych stosunków międzyludzkich.

Z perspektywy doświadczeń międzynarodowych wynika, że najbardziej dynamicznie rozwijającymi się sferami społeczeństwa informacyjnego są: e-edukacja, e-medycyna, e-praca oraz e-biznes. Budowa społeczeństwa informacyjnego jest w pierwszym rzędzie dziełem ludzi młodych, z których każdy dysponować winien

możliwością realizowania dowolnych form swojej aktywności, niezależnie od tego jaką przestrzeń zamieszkuje i jakie zasoby użytkuje.

Społeczeństwo informacyjne staje się także dziedziną aktywności dla małych i średnich przedsiębiorstw o charakterze usługowym.

W przypadku władz lokalnych do uprzywilejowanych obszarów działania zaliczyć należy:

- **edukację informacyjną** obejmującą informacyjną alfabetyzację dzieci, młodzieży i dorosłych, rozumianą jako tworzenie podstaw zdobywania nowych kwalifikacji i kształtowania umiejętności racjonalnego zachowania się w warunkach funkcjonowania systemów globalnych,
- **infrastrukturę informatyczną i telekomunikacyjną** o wysokich standardach technicznych oraz tworzenie sprawnych systemów instytucjonalnych zapewniających powszechną, tańszą, szybszą i bezpieczną łączność z otoczeniem (co traktować należy jako warunek, którego spełnienie jest konieczne dla sprostania konkurencyjności globalnej i wzrostu postrzeganej przez inwestorów atrakcyjności lokalizacyjnej),
- prowadzenie działalności z wykorzystaniem sieci informatycznych, czerpiącej z potencjału **technologii informacyjnych** w celu rozwijania sektora usług i pobudzania wzrostu zatrudnienia,
- **przeciwdziałanie marginalizacji i izolacji społecznej**, w sytuacji, w której rozwój społeczeństwa informacyjnego prowadzi do pojawienia się nowych zagrożeń w postaci pogłębiającej się stratyfikacji społecznej i zwiększania się liczby osób podlegających społecznemu wykluczeniu, będąc – z drugiej strony – źródłem nowych sposobności, stwarzając wielu osobom obecnie wykluczonym (pozbawionym dotąd możliwości korzystania z efektów rozwojowych) szansę podjęcia aktywności ekonomicznych lub społecznych.

PRIORYTET C:
ROZWÓJ INFRASTRUKTURY ŚRODOWISKA MIEJSKIEGO

Podniesienie i wyrównanie standardów dostępu mieszkańców do usług świadczonych przez miejski system gospodarki wodno–ściekowej jest podstawowym uwarunkowaniem rozwoju miasta, a jednocześnie – przejawem realizacji zasad kreacji rozwoju miasta związanych z ideą rozwoju zrównoważonego. Ograniczanie ilości zanieczyszczeń przedostających się do wód powierzchniowych, gleby i powietrza poprawia jakość środowiska zamieszkania, a w wymiarze ekonomicznym – poprawia lokalizacyjną atrakcyjność terenów przeznaczonych do zainwestowania i wpływa na wzrost obrotów na miejskim rynku nieruchomości.

Poprawa warunków życia, wzrost skali świadczonych usług w zakresie gromadzenia i utylizacji ścieków komunalnych i przemysłowych, a także zmiana technologii stosowanych w gospodarce wodno–ściekowej przyczyniać się będą do obniżenia jednostkowych kosztów świadczonych usług.

Porządkowanie i rozbudowa gospodarki wodno–ściekowej odbywać się będzie przy finansowym wsparciu zewnętrznym z racji pokrywania się z priorytetem formułowanym w skali narodowej. Barierą dla realizacji zamierzeń rozwojowych w tej sferze może okazać się nieuporządkowanie stosunków własnościowych oraz niski poziom partnerstwa cechujący obecnie funkcjonujące, organizacyjno – instytucjonalne struktury zarządzania systemem infrastruktury ochrony środowiska.

Istotną trudnością w osiąganiu postępu w zakresie porządkowania gospodarki wodno–ściekowej oraz gospodarki energetycznej miasta może okazać się silna konkurencja o ograniczone środki publiczne pomiędzy tymi dziedzinami inwestowania w infrastrukturę ochrony środowiska. Dla usunięcia tej bariery wewnętrznej konkurencji w pozyskiwaniu i alokowaniu środków rozważyć należy szereg rozwiązań instytucjonalnych i kapitałowych zorientowanych na utworzenie jednolitego, **miejskiego systemu zarządzania infrastrukturą środowiska**.

Na atrakcyjność tego systemu rzutować będzie:

- dostarczanie mieszkańcom miasta wody pitnej o odpowiednich **standardach** fizyko – chemicznych,
- **ograniczenie** ilości nieoczyszczonych ścieków komunalnych i przemysłowych odprowadzanych do wód powierzchniowych,
- wzrost **niezawodności** systemu ciepłowniczego,
- **dywersyfikacja** usług świadczonych przez miejski system infrastruktury ochrony środowiska umożliwiająca deregulację rynku i wprowadzanie nowych rozwiązań kapitałowych, zwiększających zdolności inwestycyjne miasta oraz przyczyniających się do upowszechniania nowych, proekologicznych technologii stosowanych w gospodarce wodnej i ciepłowniczej.

Poprzez koncentrację środków publicznych, zmiany kapitałowe i wykorzystanie finansowego wsparcia ze źródeł pomocowych (funduszy strukturalnych) inwestorzy miejscy uzyskają możliwość:

- **odtworzenia wartości** majątku infrastruktury komunalnej,
- **wzrostu wartości** nieruchomości,
- **osiągnięcia standardów międzynarodowych** w zakresie ochrony środowiska.

1.4. Misja rozwoju miasta Tychy

Zintegrowani wewnętrznie oraz mobilni społecznie i zawodowo mieszkańcy miasta tworzą warunki dla rozwoju tyskiego środowiska przedsiębiorczości, wzrostu uczestnictwa w korzyściach funkcjonowania społeczeństwa informacyjnego oraz powszechnego dostępu do lokalnego systemu udogodnień miejskich w sposób zapewniający Tychom trwały i zrównoważony rozwój.

Struktura wzajemnych oczekiwań uczestników rozwoju lokalnego

	WŁADZA LOKALNA	MIESZKAŃCY	PRZEDSIĘBIORCY
WŁADZA LOKALNA	**samoorganizacja**	Wzrost zaangażowania i poparcia ze strony wspólnot mieszkańców, ludzi młodych i sektora obywatelskiego dla podejmowanych przez samorząd inicjatyw na rzecz zmian w strukturze i formach świadczenia oraz organizacji usług publicznych Wzrost mobilności społecznej i zawodowej ludności miasta	Kreowanie trwałych miejsc pracy Wysoki poziom efektywności działania pozwalający na szybką przebudowę ekonomicznej bazy miasta
MIESZKAŃCY	Poprawa bezpieczeństwa publicznego i socjalnego Poprawa dostępności do różnorodnych i efektywnych form kształcenia dających perspektywę uzyskania trwałych miejsc pracy Sprzyjanie umacnianiu więzi (społecznych, kulturowych i ekonomicznych) mieszkańców z miastem	**samoorganizacja**	Kreowanie trwałych miejsc pracy dostarczających satysfakcji zawodowej i dochodowej oraz stwarzających warunki zwiększającego mobilność, ciągłego doskonalenia profesjonalnego
PRZEDSIĘBIORCY	Dobre wyposażenie infrastrukturalne terenów miejskich pozwalające na sprawną i efektywną obsługę logistyczną firm	Silna wola uczenia się i nabywania umiejętności pozwalających na sprostanie regułom walki konkurencyjnej przedsiębiorstw	**samoorganizacja**

II.
Diagnoza strategiczna: ustalanie źródeł i charakteru kluczowych problemów rozwoju miasta

2.1. Profil uwarunkowań rozwoju w sferze priorytetowej A: „Rozwój przedsiębiorczości i konkurencyjności miasta"

Warunki działania w sferze rozwoju przedsiębiorczości i konkurencyjności miasta

SIŁY	SŁABOŚCI
S1: młoda społeczność lokalna wykazująca rosnące aspiracje edukacyjne i wzrost mobilności zawodowej **S2:** wzrastająca siła kapitałowa firm globalnych korzystających z udogodnień miejskich oraz wspieranych przez działalność KSSE Podstrefa Tyska **S13:** dobrze ukształtowany szkielet komunikacyjny miasta stwarzający podstawę zagospodarowania terenów przyległych	**W2:** postępująca dekapitalizacja istniejącej infrastruktury technicznej i transportowej powiązana z malejącą zdolnością miasta do podejmowania inwestycji infrastrukturalnych **W3:** niedostateczny poziom uzbrojenia terenów podmiejskich **W4:** utrzymywanie się monostruktury przemysłowej **W13**: możliwość konfliktów społecznych wokół tras dopełniających ukształtowany szkielet komunikacyjny miasta **W15:** niska dostępność do uzbrojonych terenów pod działalność przemysłową **W16:** brak partnerstwa w tworzeniu nowych walorów terenów pod działalność przemysłową **W18:** malejący zasób przygotowanych terenów pod jedno- i wielorodzinne budownictwo mieszkaniowe **W19:** wadliwa struktura usług rynkowych wynikająca z braku zorganizowanej przestrzeni centrum miejskiego
SZANSE	**ZAGROŻENIA**
O1: fundusze UE na wyrównywanie poziomu rozwoju: ekonomicznego, społecznego i przestrzennego regionu **O7:** priorytet dla rozwoju systemu komunikacji i transportu formułowany w narodowej polityce regionalnej	**T1:** odkładanie w czasie przez centralną władzę publiczną decyzji w zakresie restrukturyzacji tradycyjnych sektorów przemysłowych (górnictwo, hutnictwo, energetyka, masowy transport kolejowy) **T3:** mała elastyczność krajowego systemu edukacyjnego w dostosowywaniu oferowanych kierunków kształcenia do wymogów rynku pracy

2.2. Kluczowy problem w sferze rozwoju przedsiębiorczości

i konkurencyjności miasta

Za główny problem w sferze rozwoju przedsiębiorczości i konkurencyjności należy uznać **niedorozwój bazy ekonomicznej miasta**.

Podstawowymi **przyczynami** powodującymi powstanie i utrzymywanie się tego problemu są:

- **niski poziom produktywności i zatrudnialności**; w wymiarze makroekonomicznym istotnym czynnikiem jest tu utrwalanie się luki strategicznej pomiędzy tempem przyrostu miejsc pracy i zmian w bazie ekonomicznej miasta a wzrostem liczby ludności w wieku produkcyjnym. Poziom zatrudnialności (stosunek pracujących w mieście do liczby ludności w wieku produkcyjnym) w mieście Tychy osiąga 42%, przy modelowym dla krajów OECD i Unii Europejskiej poziomie 70%; zatrudnialność wyrażana relacją liczby pracujących do liczby ludności ogółem wynosi 26,8%, co oznacza, że baza ekonomiczna miasta daje szanse aktywności gospodarczej co czwartemu mieszkańcowi miasta; trudną do oszacowania pozostaje tendencja zmian w poziomie produktywności pracy oraz transferu dochodów ludności z otoczeniem; skala trudności wzrasta zważywszy, że potęgująca się konkurencyjność firm zlokalizowanych w mieście będzie możliwa do utrzymania poprzez głębokie pro – innowacyjne zmiany technologiczne, co w wymiarze społecznym skutkować może w przyszłości ograniczeniem zatrudnienia,
- **brak ukształtowanego centrum miasta**; brak atrakcyjnych lokalizacji w przestrzeni Centrum Miejskiego stanowi czynnik ograniczający zmiany w strukturze rynku usług; możliwości rozwoju usług ogranicza także blokowa struktura zagospodarowania miasta, co wymaga głębokiej restrukturyzacji zorientowanej na udostępnienie skoncentrowanych obszarów usługowych dobrze obsługiwanych komunikacyjnie i parkingowo,
- **wadliwa struktura sektorowa aktywności**; w mieście odnotować można nadmiar zatrudnienia w działalnościach mających niską zdolność do kreowania wartości dodanej; zaobserwować też można relatywnie niski poziom zatrudnienia w sektorze usług rynkowych, którego wzrost hamowany przez

niską produktywność w sektorze usług i niskie dochody ludności ograniczające popyt na usługi; nakłada się na to nieumiejętność przekształcenia działalności usługowej w działalność egzogeniczną (wchodzenia na rynki zewnętrzne),

- **wadliwy profil edukacyjny**; czynnikiem instytucjonalnym ograniczającym rozwój miasta jest niska elastyczność systemu edukacyjnego wyrażająca się utrzymywaniem tradycyjnych kierunków i form kształcenia przy braku silniejszej orientacji na zmiany uwzględniające ewolucję rynku pracy i konieczność kształtowania kultury przedsiębiorczości,
- **niski poziom współdziałania różnych podmiotów gospodarczych** na rzecz poprawy dostępu do infrastruktury technicznej. Firmy globalne w niskim stopniu są uczestnikami budowania tyskiego środowiska przedsiębiorczości.

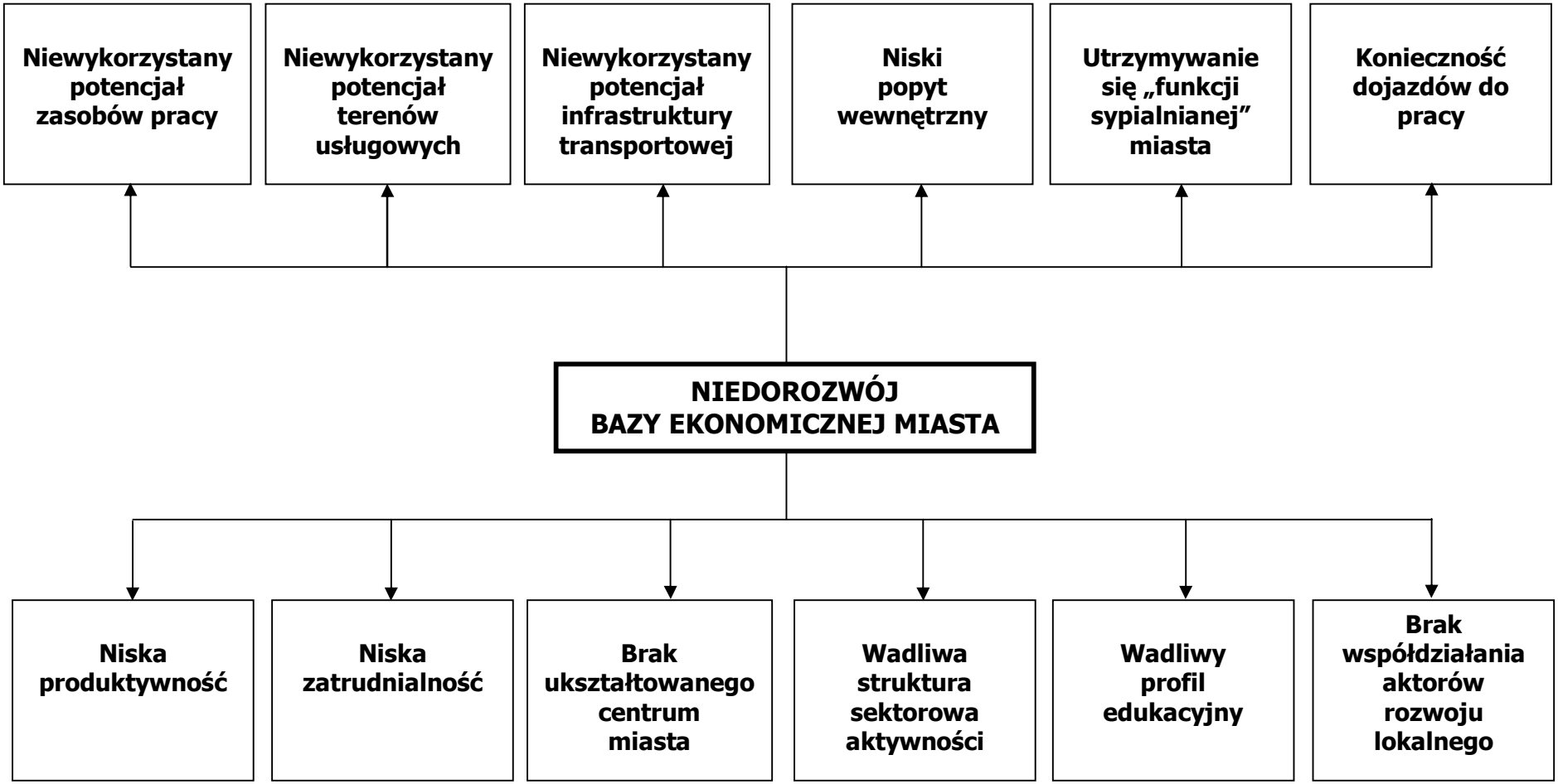
Po stronie **konsekwencji** nierozwiązania problemu niedorozwoju bazy ekonomicznej miasta w pierwszym rzędzie odnotować należy:

- **niewykorzystany potencjał zasobów pracy**; pomimo licznych wysiłków inwestycyjnych i instytucjonalnych niepokojącym jest utrzymywanie się dwóch zjawisk: wzrostu bezrobocia osób wykształconych (w tym: osób z wyższym wykształceniem) oraz wzrostu bezrobocia w grupie osób o długoletnim (ponad 30 – letnim) stażu zawodowym,
- **niewykorzystany potencjał terenów usługowych**; struktura urbanistyczna miasta tworzona jest przez dużą liczbę małych obszarowo terenów, którym w planie miejscowym przypisano funkcję usługową. Wywołuje to daleko idące rozproszenie nakładów inwestycyjnych przeznaczanych na ich uzbrojenie; w przypadku indywidualnych inwestorów rozmiar kosztów dozbrojenia tych terenów przekracza pułap ich możliwości inwestycyjnych, zmniejszając ich lokalizacyjną atrakcyjność i skłaniając do poszukiwania innych wariantów lokalizacyjnych w sąsiedzkim otoczeniu miasta; atrakcyjność inwestycyjna terenów usługowych dodatkowo obniżana jest wskutek wymuszonej lokalizacji garaży osiedlowych o bardzo niskim standardzie technicznym,
- **niewykorzystany potencjał infrastruktury transportowej**; niewykorzystane są potencjały rozwoju przedsiębiorczości związane ze

szkieletem komunikacyjnym miasta oraz rezerwami terenów pod usługi w silnie ustrukturyzowanych strefach przemysłowych,

- **niski konsumpcyjny popyt wewnętrzny**; zjawisko to jest pochodną niskiej zatrudnialności oraz procesów głębokiej restrukturyzacji sektora górnictwa węgla kamiennego, hutnictwa, energetyki i kolejnictwa,
- **utrzymywanie się „funkcji sypialnianej" miasta**; zbyt powolne tempo przemian struktury funkcjonalnej miasta powoduje utrzymywanie się funkcji mieszkaniowej jako funkcji dominującej miasta,
- **konieczność dojazdów do pracy**; niewystarczający rozwój bazy ekonomicznej skutkuje także wzrostem liczby ludności dojeżdżającej do miejsc pracy w układzie sąsiedzkim i aglomeracyjnym.

Istota problemu w sferze rozwoju przedsiębiorczości i konkurencyjności miasta

2.3. Profil uwarunkowań rozwoju w sferze priorytetowej B: „Rozwój społeczeństwa informacyjnego i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu”

Warunki działania w sferze rozwoju społeczeństwa informacyjnego i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu

SIŁY	SŁABOŚCI
S1: rosnące aspiracje edukacyjne mieszkańców **S2:** rosnący popyt na usługi edukacyjne, biblioteczne i informacyjne **S4:** upowszechnianie dostępu do infrastruktury telekomunikacyjnej (telefony, faksy) i informatycznej **S5:** prowadzenie działalności podstawowej z wykorzystaniem systemów informatycznych (e-business, e-commerce) **S9:** rozbudowana sieć organizacji pozarządowych (przede wszystkim „Caritas”)	**W1:** wzrastające koszty funkcjonowania sieci placówek edukacyjnych różnych szczebli **W3:** niski poziom wykorzystania wykształconego potencjału ludzkiego (nieadekwatność stanowisk pracy oraz poziomu i typu wykształcenia) **W4:** niski poziom umiejętności kadry nauczycielskiej w zakresie wykorzystania technik informatycznych **W7:** uboga i nieadekwatna do zapotrzebowania oferta kształcenia ustawicznego **W9:** brak współdziałania instytucji i placówek samorządowych w układach sieciowych **W10:** niski stopień informatyzacji placówek użyteczności publicznej **W13:** bariera mentalna w podejmowaniu działalności gospodarczej z wykorzystaniem sieci informatycznej
SZANSE	**ZAGROŻENIA**
O1: wzrost znaczenia komunikacji i wymiany informacji w gospodarce rynkowej **O4:** dynamiczny rozwój technologii w systemach informatycznych i telekomunikacyjnych **O5:** rosnące zapotrzebowanie na e – usługi świadczone przez instytucje samorządowe	**T2:** postawy zachowawcze wśród osób zarządzających oświatą w skali kraju i regionu **T3:** brak ścisłych powiązań między sektorem edukacyjnym a sektorem biznesu **T8:** wzrost agresji społecznej i utrzymywanie się negatywnych nastrojów społecznych **T10:** tendencja wzrostu bezrobocia, wynikająca ze zmniejszonego zapotrzebowania na usługi i zatrudnienie w produkcji materialnej **T11:** reprodukcja statusów społecznych i zawodowych (dziedziczenie biedy, patologii)

2.4. Kluczowy problem w sferze rozwoju społeczeństwa informacyjnego i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu

Głównym problemem miasta Tychy w sferze rozwoju społeczeństwa informacyjnego i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu jest **nieefektywność miejskiego systemu edukacyjnego**.

Sferę **źródeł** tego problemu tworzą przede wszystkim następujące czynniki:

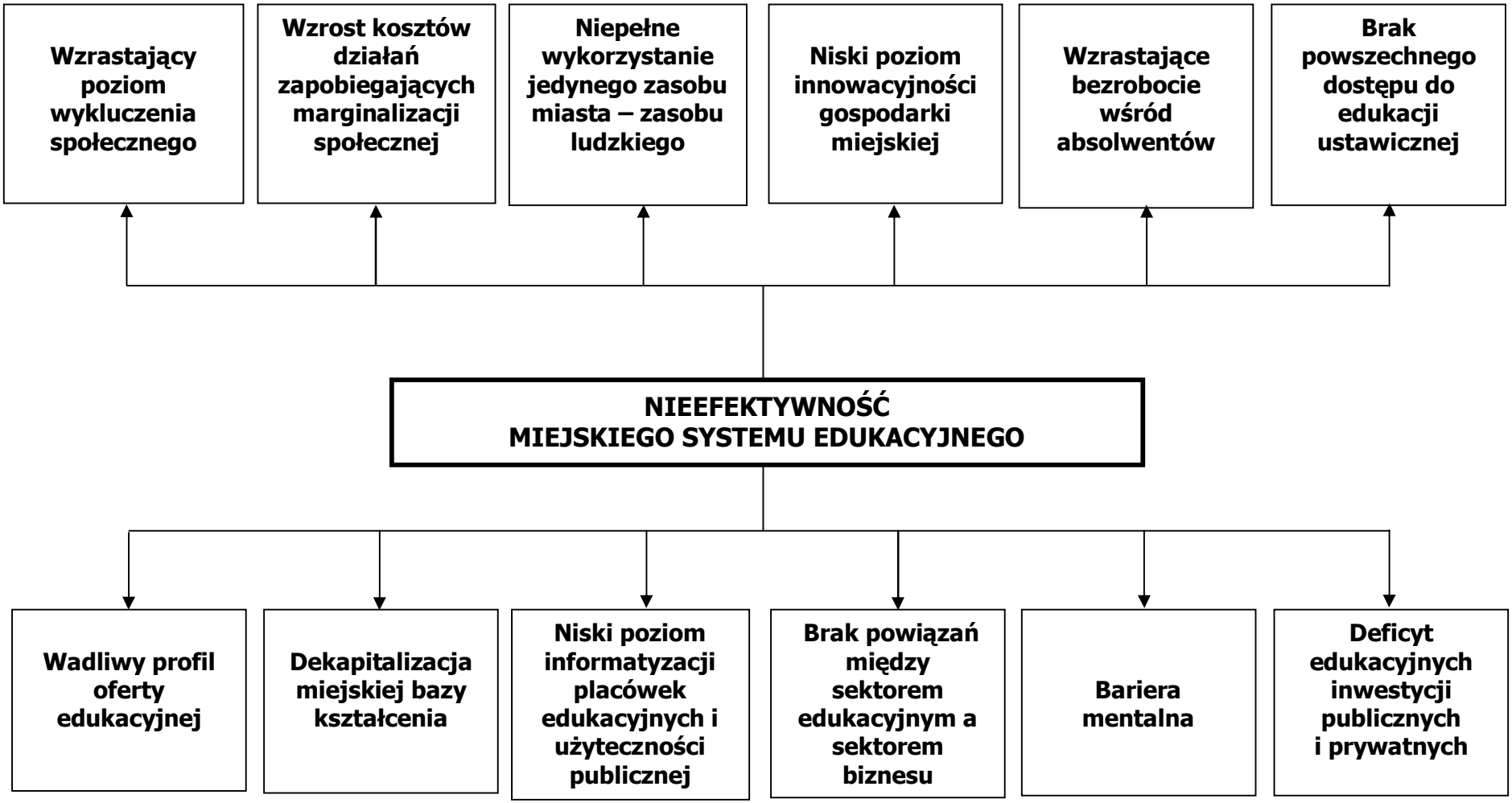
- **wadliwy profil oferty edukacyjnej**; oferta ta zorientowana jest na zapewnienie tradycyjnego wykształcenia podstawowego właściwego dla epoki industrialnej, nie kształtując kompetencji kluczowych będących czynnikiem zwiększającym mobilność i dostępność do europejskiego obszaru wiedzy,
- **dekapitalizacja miejskiej bazy kształcenia**; proces ten dotyka przede wszystkim byłych szkół przyzakładowych, a także szkół zlokalizowanych w substandardowych budynkach projektowanych z myślą o spełnianiu innych niż edukacyjna funkcjach,
- **niski poziom informatyzacji placówek edukacyjnych i użyteczności publicznej**; objawia się on brakiem powszechnego dostępu do Internetu, słabym upowszechnieniem stosowania nowoczesnych form kształcenia (*long – distance learning*) oraz wysokiej jakości multimedialnych pomocy edukacyjnych,
- **brak powiązań między sektorem edukacyjnym a sektorem biznesu**; procesy edukacyjne realizowane są w duchu tradycyjnym (przewaga „nauczania" nad „uczeniem się") w niskim stopniu uwzględniając z jednej strony - oczekiwania i potrzeby oraz – ze strony drugiej – wiedzę i kompetencje aktorów środowiska lokalnego,
- **bariera mentalna**; bariera ta wynika przede wszystkim z niskiej pozycji zajmowanej przez wykształcenie w hierarchii wartości znacznej części społeczności lokalnej (w relatywnie wyższym stopniu dotyczy to populacji męskiej),

- **deficyt edukacyjnych inwestycji publicznych i prywatnych**; istniejący, narodowy system finansów publicznych nie stwarza dogodnych warunków dla partnerstwa publiczno – prywatnego w sferze edukacji.

Za główne **konsekwencje** braku skutecznego rozwiązania problemu nieefektywności miejskiego systemu edukacyjnego uznać należy:

- **wzrastający poziom wykluczenia społecznego wynikający z deficytu wiedzy i umiejętności**; wzrost bezrobocia dotyczy w pierwszym rzędzie osobób o najniższym poziomie wykształcenia i kwalifikacji zawodowych,
- **wzrost kosztów działań zapobiegających marginalizacji społecznej**; zjawisko to powodowane jest wzrostem liczby osób objętych miejskim systemem pomocy społecznej; zwiększa się także zasięg pomocy udzielanej w formie dodatków mieszkaniowych,
- **niepełne wykorzystanie zasobu ludzkiego**; w obecnym kształcie terytorialnym Tychy pozbawione są zasobów naturalnych o istotnym znaczeniu ekonomicznym; tymczasem zasoby pracy – jedyne stanowiące potencjalny czynnik rozwojowy ulegają systematycznej degradacji wskutek zachodzących w sposób spontaniczny i niekontrolowany procesów restrukturyzacyjnych w aglomeracji i regionie,
- **niski poziom innowacyjności gospodarki miejskiej**; barierą uruchomienia i rozwoju procesów innowacyjnych jest monostruktura zawodowa ludności oraz jej niska skłonność do zachowań przedsiębiorczych,
- **wzrastające bezrobocie wśród absolwentów**; zjawisko to, związane z marnotrawstwem znaczących środków finansowych wydatkowanych indywidualnie przez osoby uczące się i ich rodziny, prowadzić może do poważnej frustracji społecznej,
- **brak powszechnego dostępu do edukacji ustawicznej**; sztywne i sformalizowane struktury uprawianego w sposób tradycyjny wykształcenia nie dopuszczają do tworzenia powszechnie dostępnych, alternatywnych „ścieżek edukacyjnych".

Istota problemu w sferze rozwoju społeczeństwa informacyjnego i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu

2.5. Profil uwarunkowań rozwoju w sferze priorytetowej C: „Rozwój infrastruktury ochrony środowiska miejskiego"

Warunki działania w sferze rozwoju infrastruktury ochrony środowiska miejskiego

SIŁY	SŁABOŚCI
S1: duże zapotrzebowanie na mieszkania, głównie ze strony ludzi młodych **S2:** zmodernizowane źródło energii cieplnej i elektrycznej powiązane kapitałowo z inwestorem branżowym **S6:** wzrastające kompetencje zaplecza technicznego i kadry zarządzającej miejskim systemem energetycznym **S8**: proekologiczna orientacja społeczności lokalnej na ochronę wód powierzchniowych	**W2:** dekapitalizacja centralnej sieci wody użytkowej **W3:** dekapitalizacja miejskiego systemu przesyłu energii cieplnej **W5:** utrzymywanie się zanieczyszczeń obszarowych zlewni rzeki Gostynia, Potoku Tyskiego i rzeki Mlecznej **W6:** niski poziom zarządzania gospodarką wodno–ściekową w mieście **W8:** słabe wyposażenie dzielnic podmiejskich w urządzenia gospodarki wodno-ściekowej
SZANSE	**ZAGROZENIA**
O2: wzrost proekologicznej świadomości społeczności lokalnej **O3:** presja na obniżenie kosztów funkcjonowania miejskiego systemu energetycznego **O6:** rosnąca dostępność do nowych technologii gromadzenia i oczyszczania ścieków komunalnych **O7:** presja regulacji europejskich na osiąganie standardów w zakresie jakości dostarczanej wody pitnej oraz oczyszczania ścieków komunalnych i przemysłowych	**T2:** niespójna polityka właścicielska w zakresie przedsiębiorstw infrastrukturalnych **T4:** niestabilna sytuacja na rynku paliwowym

2.6. Kluczowy problem w sferze rozwoju infrastruktury ochrony środowiska miejskiego

Kluczowy problem w kolejnej, trzeciej sferze priorytetowej stanowi **niedorozwój miejskiego systemu infrastruktury ochrony środowiska**.

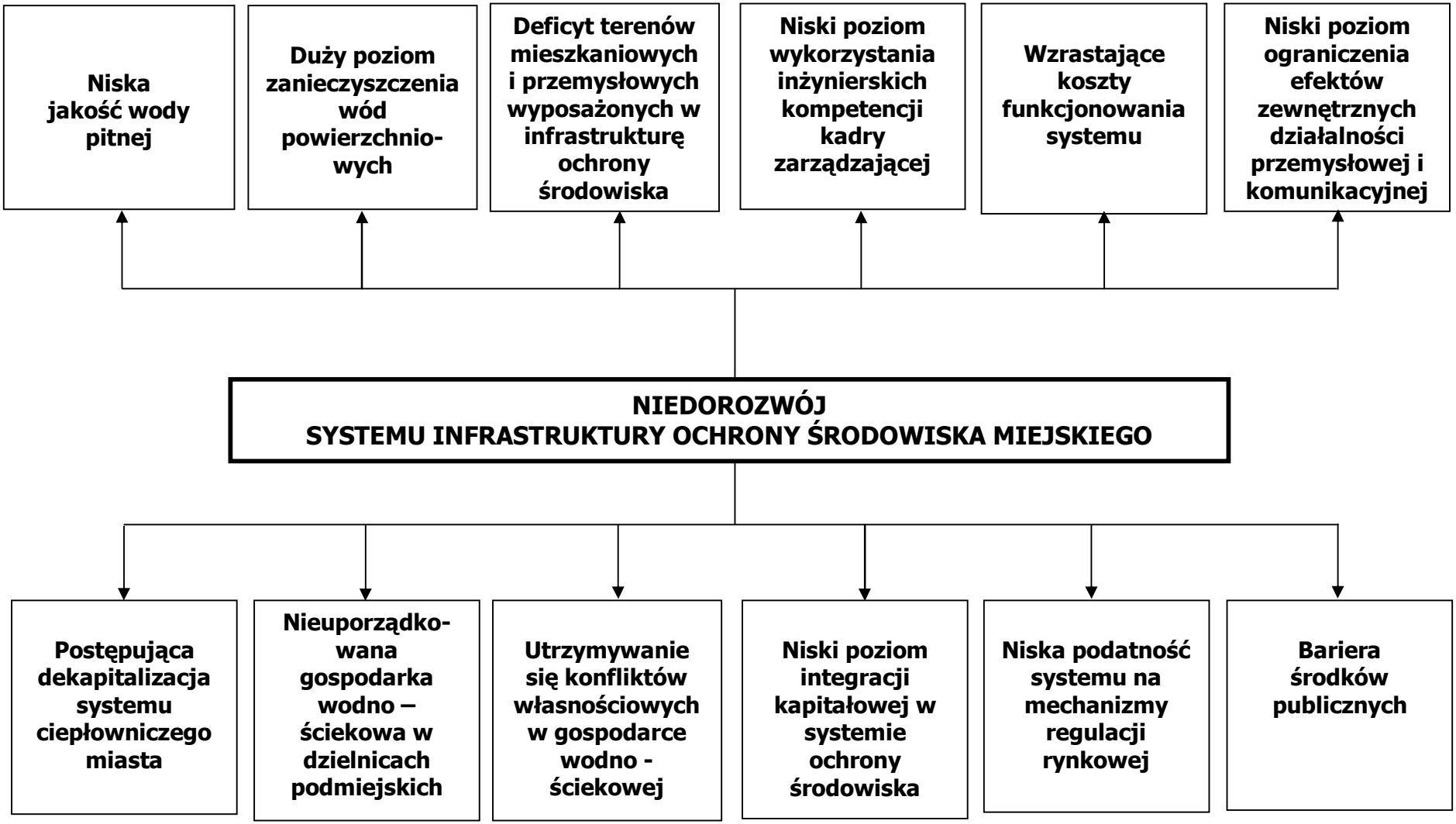
Problem ten powstał w pierwszym rzędzie jako **skutek** oddziaływania następujących czynników:

- **postępująca dekapitalizacja systemu ciepłowniczego miasta**; stan ten prowadzi do wzrastającej awaryjności dostaw CO w sezonach grzewczych i spadku sprawności cieplnej rozprowadzania ciepła do odbiorców końcowych, co ogranicza możliwości cenowych rozliczeń za dostawy ciepła; innym skutkiem jest tu niezakończenie rozbudowy systemu ciepłowniczego i powstawanie lokalnych systemów ciepłowniczych opartych o system gazowy,
- **nieuporządkowana gospodarka wodno–ściekowa w dzielnicach podmiejskich**, ograniczająca jakość życia mieszkańców oraz pogarszająca stan środowiska (z racji niekontrolowanego przedostawania się ścieków do wód powierzchniowych), wpływająca jednocześnie negatywnie na rynek nieruchomości,
- **utrzymywanie się konfliktów własnościowych w gospodarce wodno–ściekowej**; źródłem tych konfliktów jest nieprzeprowadzenie komunalizacji systemu wodociągów i kanalizacji, skutkujące rozproszeniem kompetencji decyzyjnych w sferze zarządzania rozwojem tego systemu,
- **niski poziom integracji kapitałowej w systemie ochrony środowiska**; objawem owego niedostatku integracji jest rozproszenie kapitałów i majątku gospodarki wodociągowej, ściekowej, ciepłowniczej i energetycznej, co przy dużej kapitałochłonności tego systemu utrudnia racjonalizację wydatków inwestycyjnych,
- **niska podatność systemu na mechanizmy regulacji rynkowej**, będąca skutkiem ukształtowania się monopolu naturalnego,
- **bariera środków publicznych**, powstała skutkiem niepokrywania przez ceny kosztów odtworzenia majątku.

Konsekwencją utrzymywania się problemu jest zwłaszcza:

- **niska jakość wody pitnej**; źródłem pogarszania jakości wody w systemie dystrybucji jest przestarzała technologia uzdatniania wody w magistralnych systemach zaopatrzenia miasta w wodę oraz zły stan techniczny urządzeń i sieci rozprowadzania wody do odbiorców końcowych,
- **duży poziom zanieczyszczenia wód powierzchniowych**; na taki stan rzeczy wpływa brak zorganizowanego gromadzenia ścieków komunalnych w dzielnicach obrzeżnych, brak postępu w stosowaniu nowych technologii gromadzenia i oczyszczania wody deszczowej z miejskiego systemu drogowego i osiedlowego, a także poprzemysłowe zanieczyszczenie terenów źródliskowych głównych cieków wodnych miasta,
- **deficyt terenów mieszkaniowych i przemysłowych wyposażonych w infrastrukturę ochrony środowiska**,
- **niski poziom wykorzystania inżynierskich kompetencji kadry zarządzającej**, szczególnie związanej z elektrociepłownią Tychy, Przedsiębiorstwem Energetyki Cieplnej, biurami projektowymi i służbami energetycznymi miejskich zasobów mieszkaniowych,
- **wzrastające koszty funkcjonowania systemu**, związane z koniecznością pokonywania skutków jego rosnącej zawodności,
- **niski poziom ograniczenia negatywnych efektów zewnętrznych działalności przemysłowej i komunikacyjnej**, wynikający z przerzucania środowiskowych kosztów funkcjonowania przedsiębiorstw i instytucji usługowych na otoczenie miejskie oraz finansowania ich z budżetu lokalnego (finansowanie lokalizacyjnej atrakcyjności obszaru przez budżet miasta).

Istota problemu w sferze rozwoju infrastruktury ochrony środowiska miejskiego

Strategia rozwoju miasta Tychy: „Tychy 2013”

III.
Rekomendacje stategiczne

3.1. Opcje, cele, kierunki i przedsięwzięcia strategiczne w sferze priorytetowej A: „Rozwój przedsiębiorczości i konkurencyjności miasta"

W sferze priorytetowej A wyodrębnić można dwie opcje:

- podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej miasta,
- kształtowanie wewnętrznych potencjałów rozwojowych.

Ich uruchomieniu towarzyszy wola osiągnięcia dwóch celów, którymi są:

- **C_{A1}: Wzrost udziału w strukturze gospodarki miasta działalności kreujących wysoką wartość dodaną**

Konkurencyjna pozycja gospodarki miejskiej na rynkach regionalnych, Jednolitym Rynku Europejskim oraz rynkach globalnych będzie pochodną tempa przekształceń struktury gospodarczej miasta.

Pierwszym typem przekształceń strukturalnych będzie wzrost produktywności pracy oraz produkcyjnych i mieszkaniowych przestrzeni zurbanizowanych, który to wzrost wzmocni popytowe zdolności ludności miasta. Wymagać to będzie od władz publicznych koncentracji środków na podniesienie atrakcyjności lokalizacyjnej miasta poprzez rozbudowę infrastruktury transportowo–komunikacyjnej oraz podniesienie standardów infrastrukturalnej obsługi tradycyjnych dla miasta stref przemysłowych. Wzrost produktywności obszarów przemysłowych uzależniony będzie od pokonania przez przedsiębiorstwa lokalne technologicznej bariery świadczenia usług kooperacyjnych dla firm globalnych, szczególnie tych, które zlokalizowane są w Specjalnej Strefie Ekonomicznej.

Drugim typem przekształceń strukturalnych w bazie ekonomicznej miasta będzie rozwój sfery usług, w tym usług okołobiznesowych o charakterze egzogenicznym i dużej zdolności kreowania wartości dodanej. Wymagać to będzie od władz publicznych, w tym samorządowych, koncentracji środków i działań

praktycznych na udostępnianiu terenów budowlanych w centrum miasta i uruchomieniu procesu przyciągania funkcji metropolitalnych do miasta. Wzrost produktywności i zatrudnialności osiągany równolegle w sferze społecznej pozwoli na:

- utrzymanie dotychczasowego tempa przyrostu miejsc pracy w mieście,
- wzrost zatrudnienia, szczególnie absolwentów z wyższym wykształceniem,
- zdyskontowanie dotychczas poniesionych nakładów na rozbudowę infrastruktury technicznej w przemysłowych strefach miasta.

Procesy przekształceń w bazie ekonomicznej miasta winny doprowadzić do ograniczenia negatywnych skutków związanych z niskim tempem przyrostu miejsc pracy nakładającym się na wysokie tempo przyrostu ludności w wieku produkcyjnym.

- **C_{A2}: Wzrost ilości małych i średnich przedsiębiorstw oraz zatrudnienia w sektorze usług rynkowych**

Poziom zatrudnialności gospodarki miejskiej sięga 58% standardu europejskiego, 67% poziomu krajowego i 75% poziomu regionalnego. Z powyższego wynika, że luka w bazie ekonomicznej miasta interpretowana w kategoriach zatrudnialności wynosi:

- uwzględniając poziom europejski – 25 000 pracujących,
- uwzględniając poziom krajowy – 20 000 pracujących,
- uwzględniając poziom regionalny – 14 000 pracujących.

przy obecnej liczbie pracujących w mieście wynoszącej około 35 000 i bezrobociu sięgającym 9 000 osób.

Równoważenie rozwoju bazy ekonomicznej w warunkach ciągłego wzrostu produktywności możliwe jest poprzez wspieranie usług rynkowych oraz jednoczesne utrzymywanie tempa wzrostu zatrudnienia w sferze produkcyjnej i ustabilizowanie zatrudnienia w sferze usług nierynkowych. Ze względu na ograniczony popyt wewnętrzny na usługi rynkowe preferencje winny dotyczyć usług zorientowanych na rynki zewnętrzne. Wymaga to od władz publicznych wsparcia dla inicjatyw budowy Centrum Miasta oraz nabywania przez społeczność lokalną szczególnego rodzaju

wyróżniających kompetencji, pozwalających jej na podejmowanie działalności usługowych konkurencyjnych dla rynków globalnych.

Utrzymywanie się tendencji migracyjnych, szczególnie ludzi młodych cechujących się dużą mobilnością, wskazuje na spadek atrakcyjności miasta jako konkurencyjnego ośrodka usługowego i wytracanie potencjału wysokich kompetencji. Ludzie młodzi, przedsiębiorcy oraz tereny usługowe pozostają jedynym, lecz jak dotąd niewykorzystywanym potencjałem endogenicznego rozwoju miasta.

Rekomendacje strategiczne w obszarze priorytetowym A: „Rozwój przedsiębiorczości i konkurencyjności miasta”

WYBÓR STRATEGICZNY	OPCJE STRATEGICZNE			
	O_{A1}: Podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej miasta		**O_{A2}: Kształtowanie wewnętrznych potencjałów rozwojowych**	
	Firmy krajowe	**Inwestycje zagraniczne**	**Racjonalizacja działalności istniejących**	**Uruchamianie nowej działalności**
CELE STRATEGICZNE	**C_{A1}:** Wzrost udziału w strukturze gospodarki miasta działalności kreujących wysoką wartość dodaną		**C_{A2}:** Wzrost ilości małych i średnich przedsiębiorstw oraz zatrudnienia w sektorze usług rynkowych	
STRATEGICZNE KIERUNKI DZIAŁANIA	**K_{A1}:** Metropolizacja centrum miasta poprzez alokację na jego obszarze nowych działalności związanych z funkcjami egzogenicznymi			
	K_{A2}: Wspieranie powstawania instytucji kultury wysokiej			
	K_{A3}: Modernizacja zewnętrznego drogowego układu komunikacyjnego i równoważenie różnych form transportu		**K_{A5}:** Proekologiczna integracja wewnątrzmiejskiego systemu komunikacyjnego	
	K_{A4}: Wspieranie transferu wysokiej technologii		**K_{A6}:** Wzbogacanie funkcji gospodarczych w strukturze mieszkaniowej miasta	
OCZEKIWANE REZULTATY	• Reinwestycje dochodów osiąganych przez przedsiębiorstwa w mieście • Nowe przedsiębiorstwa w sektorze wysokich technologii • Wzrost produktywności obszarów zurbanizowanych • Wzrost zatrudnialności i prousługowe przesunięcia w strukturze zatrudnienia			

Przedsięwzięcia strategiczne w obszarze priorytetowym A: „Rozwój przedsiębiorczości i konkurencyjności miasta”

PRIORYTET A: ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I KONKURENCYJNOŚCI MIASTA		
KIERUNKI DZIAŁAŃ STRATEGICZNYCH		**PRZEDSIĘWZIĘCIA STRATEGICZNE**
K_{A1}	Metropolizacja centrum miasta poprzez alokację na jego obszarze nowych działalności związanych z funkcjami egzogenicznymi	1. Tyskie Centrum Kongresowe 2. Centralna strefa usługowa „Nowe Miasto Tychy” 3. Wyposażenie miasta w infrastrukturę teleinformatyczną nowej generacji 4. Obsługa komunikacyjna centrum miasta
K_{A2}	Wspieranie powstawania instytucji kultury wysokiej	5. Utworzenie muzeum miejskiego
K_{A3}	Modernizacja zewnętrznego drogowego układu komunikacyjnego i równoważenie różnych form transportu	6. Platforma transportowo – logistyczna na bazie stacji kolejowej PKP Tychy (dworzec publicznej komunikacji samochodowej i trolejbusowej, stacja IC) z usprawnieniem ruchu na skrzyżowaniu z ul. Mikołowską i udrożnieniem południowo - zachodniej obwodnicy miasta do węzła Z-1 z ul. Beskidzką 7. Rewitalizacja sieci szynowej (budowa aglomeracyjnego szybkiego tramwaju na linii Tychy – Katowice; modernizacja stacji PKP Tychy jako węzła przesiadkowego) 8. Budowa węzłów komunikacyjnych w ciągu Al. Niepodległości – DK-1 (z poszerzeniem drogi DK-1 od węzła na Wartogłowcu do Lasu Kobiórskiego do parametrów 2/3 oraz przedłużeniem Al. Niepodległości do węzła „turyńskiego”)

		9. Obwodnica północna dla ruchu tranzytowego Wschód –Zachód
K_{A4}	Wspieranie transferu wysokiej technologii	10. Ułatwianie dostępu do Jednolitego Rynku Europejskiego 11. Edukacja w zakresie przedsiębiorczości 12. Centrum Rehabilitacji Zdrowotnej 13. Alboretum przy Tyskiej Giełdzie Kwiatowej na bazie Zameczku, parku i doliny Potoku Tyskiego
K_{A5}	Proekologiczna integracja wewnątrzmiejskiego systemu komunikacyjnego	14. Przebudowa układu komunikacyjnego dzielnic obrzeżnych (bezkolizyjne włączenie dzielnic: Urbanowice, Wygorzele, Wilkowyje w miejski i regionalny układ komunikacyjny) 15. Obsługa komunikacją publiczną dzielnic obrzeżnych
K_{A6}	Wzbogacanie funkcji gospodarczych w strukturze mieszkaniowej miasta	16. Prousługowa rewitalizacja zasobów mieszkaniowych położonych w śródmieściu 17. Udostępnianie zasobów publicznych dla podejmujących działalność gospodarczą

3.2. Opcje, cele, kierunki i przedsięwzięcia strategiczne w sferze priorytetowej B: „Rozwój społeczeństwa informacyjnego i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu”

Opcje właściwe priorytetowi B to:

- otwarcie miejskiego systemu edukacyjnego na otoczenie,
- wzmacnianie miejskiego potencjału edukacyjnego.

Z opcjami tymi związane są następujące cele strategiczne:

- **C_{B1}: Osiągnięcie standardów edukacyjnych umożliwiających mieszkańcom miasta dostęp do międzynarodowych rynków pracy**

Uatrakcyjnienie procesu kształcenia winno bezpośrednio prowadzić do zwiększenia poziomu zatrudnienia i zaspokajania zapotrzebowania na kadrę o najwyższych kwalifikacjach. Odnawianie wiedzy, pozyskiwanie kluczowych kompetencji, rozszerzanie kwalifikacji zawodowych stanowić powinno szczególne pole współdziałania pracodawców, społeczności lokalnej, instytucji obywatelskich i rodzin. Wyzwaniem jest tu sprostanie standardom europejskim, tj. zmniejszenie o 50% do roku 2010 liczby osób w wieku 18 – 24 lat, które nie uczestniczą w żadnej formie kształcenia po ukończeniu szkoły średniej I – go i II – go stopnia.

Obok rozwijania umiejętności podstawowych (liczenia, pisania i czytania) należy dążyć do rozwijania wśród wszystkich osób objętych edukacją, w tym edukacją ciągłą, kompetencji kluczowych w dziedzinie nauk ścisłych, języków obcych, wykorzystania technologii informacyjno–komunikacyjnych. Istotne znaczenie ma także kształtowanie umiejętności uczenia się, predyspozycji wymaganych w życiu społecznym, przedsiębiorczości i kultury ogólnej.

- **C_{B2}: Osiągnięcie pełnej dostępności do miejskiego systemu edukacji**

W budowaniu społeczeństwa wiedzy i gospodarki opartej na wiedzy, kluczowe zadania realizują nauczyciele i osoby prowadzące szkolenia. Istnieje silna potrzeba zmiany systemu rekrutacji do zawodu nauczyciela oraz zatrzymania w zawodzie osób wykazujących silną motywację do pracy i dysponujących bardzo wysokimi kwalifikacjami.

Warunkiem osiągnięcia postępu w zakresie budowy społeczeństwa informacyjnego jest też powszechność dostępu do Internetu i multimedialnych pomocy dydaktycznych, a także wysokiej jakości materiałów edukacyjnych wykorzystujących technologię cyfrową oraz oprogramowania edukacyjnego, kształcenia na odległość i kierowania indywidualną pracą ucznia.

Stanem, do którego osiągnięcia należy dążyć jest stworzenie warunków edukacyjnych dla osób podejmujących ryzyko zmiany kierunków zainteresowań oraz osób pragnących podwyższenia swoich kwalifikacji. Miejski system edukacyjny winien udzielać pomocy w ukierunkowywaniu prozawodowych planów życiowych osób w różnym wieku.

Rekomendacje strategiczne w obszarze priorytetowym B: „Rozwój społeczeństwa informacyjnego i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu”

<table>
<tr><td rowspan="2">WYBÓR STRATEGICZNY</td><td colspan="4">OPCJE STRATEGICZNE</td></tr>
<tr><td colspan="2">O_{B1}: Otwarcie miejskiego systemu edukacyjnego na otoczenie</td><td colspan="2">O_{B2}: Wzmacnianie miejskiego potencjału edukacyjnego</td></tr>
<tr><td>CELE STRATEGICZNE</td><td colspan="2">Środowisko lokalne</td><td>Otoczenie globalne</td><td colspan="2">Poprawa jakości i efektywności miejskiego systemu edukacyjnego</td><td>Rozbudowa miejskiego systemu edukacyjnego</td></tr>
<tr><td>KIERUNKI DZIAŁAŃ STRATEGICZNYCH</td><td colspan="2">C_{B1}: Osiągnięcie standardów edukacyjnych umożliwiających mieszkańcom miasta dostęp do międzynarodowych rynków pracy</td><td colspan="2">C_{B2}: Osiągnięcie pełnej dostępności do miejskiego systemu edukacji</td></tr>
<tr><td rowspan="2"></td><td colspan="2">K_{B1}: Rozszerzenie współpracy szkół z partnerami lokalnymi (sektor biznesu, placówki badawcze, sektor obywatelski)</td><td>K_{B3}: Poszerzenie miejskiej oferty edukacyjnej</td><td colspan="2">K_{B5}: Zapewnienie drożności na wszystkich etapach kształcenia</td><td>K_{B7}: Tworzenie sieci instytucji umożliwiających uczenie się przez całe życie i przeciwdziałających marginalizacji społecznej</td></tr>
<tr><td colspan="2">K_{B2}: Wzmacnianie mobilności uczniów, studentów i nauczycieli</td><td>K_{B4}: Zapewnienie powszechnego dostępu do technologii informacyjno - komunikacyjnych</td><td colspan="3">K_{B6}: Podniesienie jakości kształcenia nauczycieli i osób prowadzących szkolenia</td></tr>
<tr><td>OCZEKIWANE REZULTATY</td><td colspan="5">• Wzrost nakładów ze środków prywatnych na rozwój miejskiego sektora edukacyjnego
• Wzrost dostępności mieszkańców miasta do globalnych zasobów informacyjnych
• Zmniejszenie liczby niepowodzeń w nauce
• Ograniczenie bezrobocia wśród absolwentów
• Zmniejszenie odsetka osób w wieku 18 – 24 lat nie uczestniczących w żadnej formie kształcenia po ukończeniu szkoły średniej I-ego i II-ego stopnia
• Wzrost wydatków publicznych na edukację i rozwój społeczeństwa informacyjnego</td></tr>
</table>

Przedsięwzięcia strategiczne w obszarze priorytetowym B: „Rozwój społeczeństwa informacyjnego i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu”

PRIORYTET B: ROZWÓJ SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO I PRZECIWDZIAŁANIE WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU		
KIERUNKI DZIAŁAŃ STRATEGICZNYCH		**PRZEDSIĘWZIĘCIA STRATEGICZNE**
K_{B1}	Rozszerzenie współpracy szkół z partnerami lokalnymi (sektor biznesu, placówki badawcze, sektor obywatelski)	1. Lokalne Forum Przedsiębiorczości, Usług i Kooperacji 2. Nowoczesny, elektroniczny (inteligentny) system zarządzania administracją e-Tychy 3. Centrum Informacji Gminnej
K_{B2}	Wzmacnianie mobilności uczniów, studentów i nauczycieli	4. Wyposażenie szkół w odpowiedni sprzęt i oprogramowanie w celu efektywnego wykorzystania w praktyce edukacyjnej technologii informacyjno – komunikacyjnych i kształcenia drogą elektroniczną 5. Ukształtowanie profilu zdobywania nowych umiejętności podstawowych (znajomość technologii cyfrowych, umiejętność uczenia się, kompetencje społeczne, przedsiębiorczość, znajomość języków obcych) 6. Tyski program kluczowych kompetencji z uwzględnieniem grup i osób defaworyzowanych
K_{B3}	Poszerzenie miejskiej oferty edukacyjnej	7. Miejska sieć telepracy dla osób defaworyzowanych 8. Obserwatorium Lokalnego Rynku Pracy
		9. Edukacja informacyjna w miejskich placówkach oświatowych realizowana przy współdziałaniu WSZiNS jako

K_{B4}	Zapewnienie powszechnego dostępu do technologii informacyjno - komunikacyjnych	ośrodka lokalnego i regionalnego (w trybie studiów dziennych, zaocznych, podyplomowych oraz szkoleń) - Tyska Akademia Informatyczna realizująca edukację stacjonarną i niestacjonarną w systemie e-learning (portale edukacyjne, wirtualne klasy,...)
K_{B5}	Zapewnienie drożności na wszystkich etapach kształcenia	10. Miejski system monitoringu postępu edukacyjnego
K_{B6}	Podniesienie jakości kształcenia nauczycieli i osób prowadzących szkolenia	11. Program pozyskiwania do procesu nauczania i szkoleń osób o znaczącym doświadczeniu zawodowym
K_{B7}	Tworzenie sieci instytucji umożliwiających uczenie się przez całe życie i przeciwdziałających marginalizacji społecznej	12. Centrum Kształcenia Ustawicznego 13. Centrum Pomocy Rodzinie

3.3. Opcje, cele, kierunki i przedsięwzięcia strategiczne w sferze priorytetowej C: „Rozwój infrastruktury ochrony środowiska miasta”

W ramach priorytetu C podstawowymi opcjami są:

- otwarcie miejskiego systemu infrastruktury ochrony środowiska na otoczenie,
- wewnętrzna integracja systemu.

Za ich pośrednictwem realizowane będą cele strategiczne definiowane jako:

- **C_{C1}: Osiągnięcie europejskich standardów w zakresie ochrony środowiska**

Procesy integracyjne wymuszają na samorządzie lokalnym dokonanie głębokich zmian w lokalnym systemie ochrony środowiska miasta.

W wymiarze społecznym osiąganie europejskich standardów ochrony środowiska przyczyniać się będzie do zmiany jakości życia w przestrzeniach osiedleńczych oraz powstrzymywania decyzji migracyjnych motywowanych względami ekologicznymi.

W wymiarze ekonomicznym, dla podtrzymania inwestycyjnej atrakcyjności miasta, należy dążyć do likwidacji negatywnych efektów zewnętrznych funkcjonowania sfery produkcyjnej i sfery osiedleńczej, poprzez ograniczenie zasady „trujący płaci” (jako naruszającej obecnie zasadę konkurencyjności przedsiębiorstw) i stosowanie zasady subsydiarności. W przeciwnym razie pozycja konkurencyjna miasta ulegnie obniżeniu, co wywołać może zjawiska relokalizacji firm. Tak więc koncentracja nakładów na przebudowę miejskiego systemu infrastruktury ochrony środowiska możliwa jest tylko z zastosowaniem środków pomocowych.

W wymiarze terytorialnym osiąganie europejskich standardów ochrony środowiska sprzyjać będzie wyrównywaniu jakości życia na całym terytorium miasta oraz wzrostowi rynkowej wartości nieruchomości. Winno to przyczynić się do osiągnięcia przez nieruchomości położone w Centrum Miasta wartości rynkowej skłaniającej inwestorów i developerów rynków światowych do podejmowania decyzji inwestycyjnych.

- **C_{C2}: Wzrost standardu obsługi mieszkańców i użytkowników miasta**

Potencjał kapitałowy, rozwijające się partnerstwo inwestycyjne oraz procesy dostosowawcze regionalnego i lokalnego systemu energetycznego dają podstawy dla ukształtowania nowych zasad rozwoju i zarządzania rynkiem usług publicznych w Tychach, w tym dla proekologicznej przebudowy systemu energetycznego i gospodarki wodno–ściekowej miasta.

W wymiarze ekonomicznym istotnym jest zahamowanie negatywnych skutków misalokacji przestrzennej i funkcjonalnej miasta. Rozciągnięta infrastruktura techniczna związana z rozproszeniem zabudowy w południowej części Tychów narzuca wysokie koszty funkcjonowania miasta, tak po stronie mieszkańców, jak po stronie samorządu lokalnego.

Misalokacja funkcjonalna obniża lokalizacyjną atrakcyjność miasta dla inwestorów. Koszty regulacji miejskiego rynku energetycznego i gospodarki wodno–ściekowej winny być obniżone poprzez wzrost skali świadczonych usług oraz ich dywersyfikację.

Proces dekapitalizacji miejskiego systemu energetycznego i gospodarki wodno–ściekowej postępuje szybciej niż wzrost skali świadczonych usług. Koniecznym zatem wydaje się dążenie do utworzenia jednolitego organizacyjnie i kapitałowo, miejskiego systemu infrastruktury ochrony środowiska. Koncentracja kapitałowa kontrolowana przez samorząd lokalny pozwolić może na zahamowanie procesu dekapitalizacji infrastruktury ochrony środowiska poprzez wykorzystanie efektu niepodzielności nakładów inwestycyjncych oraz pozyskanie zewnętrznego wsparcia kapitałowego. Jednak w długim okresie czasu przebudowa infrastruktury ochrony środowiska uwarunkowana będzie rozwojem bazy ekonomicznej miasta.

Wzmocnienie potencjału kapitałowego miejskiego systemu infrastruktury ochrony środowiska prowadzić winno bezpośrednio do podniesienia standardu usług publicznych i obniżenia tempa wzrostu jednostkowych kosztów ich świadczenia.

Rekomendacje strategiczne w obszarze priorytetowym C: „Rozwój infrastruktury ochrony środowiska miejskiego”

WYBÓR STRATEGICZNY	OPCJE STRATEGICZNE			
	O_{C1}: Otwarcie miejskiego systemu infrastruktury ochrony środowiska na otoczenie		**O_{C2}: Wewnętrzna integracja systemu**	
	Środowisko sąsiedzkie	**Otoczenie globalne**	**Racjonalizacja miejskiego systemu infrastruktury ochrony środowiska**	**Dywersyfikacja miejskiego systemu infrastruktury ochrony środowiska**
CELE STRATEGICZNE	**C_{C1}:** Osiągnięcie europejskich standardów w zakresie ochrony środowiska		**C_{C2}:** Wzrost standardu obsługi mieszkańców i użytkowników miasta	
KIERUNKI DZIAŁAŃ STRATEGICZNYCH	**K_{C1}:** Współfinansowanie inwestycji w regionalnych systemach infrastruktury ochrony środowiska	**K_{C3}:** Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych	**K_{C5}:** Termomodernizacja zasobów mieszkaniowych i budynków użyteczności publicznej	**K_{C7}:** Ograniczanie niskiej emisji z domów jednorodzinnych
	K_{C2}: Odtworzenie technicznej i ekonomicznej sprawności miejskiego systemu energetycznego	**K_{C4}:** Wpisanie miasta w europejski system korytarzy ekologicznych (ECONET – regionalny system chronionego krajobrazu)	**K_{C6}:** Proekologiczna przebudowa gospodarki wodnej	**K_{C8}:** Dociążenie systemu energetycznego poprzez rozszerzenie asortymentu oferowanych usług
OCZEKIWANE REZULTATY	• Wzrost rozmiaru nakładów kapitałowych i inwestycyjnych pozyskiwanych z otoczenia • Wzrost efektywności nakładów na funkcjonowanie i rozwój miejskiego systemu ochrony środowiska • Obniżenie infrastrukturalnych kosztów funkcjonowania miasta			

Przedsięwzięcia strategiczne w obszarze priorytetowym C: „Rozwój systemu infrastruktury ochrony środowiska miejskiego”

PRIORYTET C: ROZWÓJ SYSTEMU INFRASTRUKTURY OCHRONY ŚRODOWISKA		
KIERUNKI DZIAŁAŃ STRATEGICZNYCH		**PRZEDSIĘWZIĘCIA STRATEGICZNE**
K_{C1}	Współfinansowanie inwestycji w regionalnych systemach infrastruktury ochrony środowiska	1. Regionalna stacja recyclingu odpadów 2. Rewitalizacja dorzecza rzeki Gostynki na rzecz terenów rekreacyjno – edukacyjnych 3. Zintegrowany obszar rekreacyjno – turystyczny Paprocany - Goczałkowice
K_{C2}	Odtworzenie technicznej i ekonomicznej sprawności miejskiego systemu energetycznego	4. Modernizacja i wymiana sieci magistralnych i osiedlowych c.o. i c.c.w.u. 5. Modernizacja stacji grupowych i węzłów indywidualnych 6. Nowe podłączenia odbiorców do systemów magistralnych i osiedlowych 7. Wymian węzłów hydroelewatorowych na wymiennikownie kompaktowe
K_{C3}	Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych	8. Uruchomienie produkcji energii cieplnej i elektrycznej z biopaliw 9. Zakład geotermalny
K_{C4}	Wpisanie miasta w europejski system korytarzy ekologicznych (ECONET – regionalny system chronionego krajobrazu)	10. Budowa użytków ekologicznych w mieście 11. Krajobrazowa i ekologiczna ochrona przestrzeni rolnych w dzielnicach obrzeżnych
K_{C5}	Termomodernizacja zasobów mieszkaniowych i budynków użyteczności publicznej	12. Fundusz Termorenowacji Budynków Użyteczności Publicznej 13. Kompleksowa obsługa multi-energetyczna zasobów komunalnych

K_{C6}	Proekologiczna przebudowa gospodarki wodnej	14. Miejski system ochrony i zagospodarowania wód powierzchniowych (monitoring, separacja, wykorzystanie gospodarcze i rekreacyjne) 15. Rozbudowa i modernizacja systemów kanalizacji rozdzielczej 16. Miejski program poprawy jakości wody pitnej i efektywności jej dostarczania 17. Zmiana technologii oczyszczania ścieków komunalnych 18. System telemetryczny sieci ciepłowniczej i wodociągowej
K_{C7}	Ograniczanie niskiej emisji z domów jednorodzinnych	19. Miejski fundusz wspierania wymiany systemów ogrzewania domów jednorodzinnych
K_{C8}	Dociążenie systemu energetycznego poprzez rozszerzenie asortymentu oferowanych usług	20. Klimatyzacja (chłodnictwo) w miejskim systemie energetycznym

IV.
Instrumenty wdrażania strategii rozwoju miasta Tychy

Dla realizacji przedsięwzięć strategicznych oraz osiągnięcia strategicznych celów rozwoju miasta Tychy za konieczne uznać należy:

1. opracowanie programu operacyjnego rozwoju miasta Tychy na lata 2003 – 2006,

2. opracowanie studiów wykonalności dla kluczowych przedsięwzięć publicznych na lata 2003 – 2006,

3. opracowanie budżetów zadaniowych dla priorytetów rozwoju miasta na lata 2004 – 2006,

4. opracowanie strategii finansowania przedsięwzięć publicznych na lata 2004 – 2006.